

Kolozsvári képzőművészet az ezredforduló után

Ezzel a címmel látható a Múcsarnok összes termében egy reprezentatív kortársi seregszemle július elsejéig Budapesten. Harminckét román és magyar fiatal, valamint tizenhét kolozsvári szervezet mutatkozik be a csoportos tárlaton. A kiállítás kurátora a vendéglátó intézmény munkatársa, *Angel Judit*. Mivel Aradon nevelkedett, Bukarestben szerzett diplomát és 1998-tól Budapesten él, mindkét országban otthon érzi magát. A tárlatrendező kétéves előkészítő munkája során a sokoldalúságra törekedett, így válogatásában a hagyományos műfajok (festészet, szobrászat és grafika) mellett az újabb eljárások (fotográfia, videó és installáció) egyaránt helyet kaptak. A figuratív törekvéseket némiképp előtérbe helyezte ugyan az absztrakt tendenciákkal szemben – hogy minél világosabb tartalmakat közvetíthessen egymás jobb megismerése érdekében –, de az utóbbi évtized terméséből összegyűjtött anyagot nem kezelte mereven, hanem laza tematikus összefüggésekben tálalta. A látogató így saját ízlése és érdeklődése szerint időzhet el emlékezete és szemlélete szerint úgy a távolabbi múlt, mint a rendszerváltás után párhuzamosan együtt élő poszt-szocialista s neo-kapitalista jelenségek ábrázolásánál.

Az egyik teremben L-alakban két teljes falat tölt be, padlótól a mennyezetig Victor *Man* „történelmi freskója”, amely a törökkori harcokat idézi fekete alapon fehér krétafirkákkal, a népmesék naiv stílusában és a primitív gyermekrajzok modorában. Az egyes jelenetekhez fűzött magyarázatok kéziratos szövegei is első olvasmányélményeinket juttatják eszünkbe, miközben a manapság világszerte divatos képregények eredeti román változatai jönnek létre. „Felség, megjöttek a törökök, hogy harcba kezdjenek”, „Meg kell védenünk országunkat és szomszédjainkat”, „Küldjetez harcosokat, jövök én is!” – ilyen és ehhez hasonló feliratok olvashatók románul a koronás-palástos király, meg a bojárok, lovasok és parasztok csoportjai mellett, háttérben a várfalak és bástyatornyok körvonaljaival. Merőben más korszakra utal metaforikus sejtetéssel és szorongató légkörrel monumentális vásznain Mircea *Suciu*. Nála „Az ifjú diktátor” egy támlásszéken állva és óriássá növekedve törpévé zsugorodott apja fölé tornyosul, a „Merülés” lányalakja pedig a fal felé fordulva szorong a sarokban, míg a „Helló” szemüveges besúgója régimódi telefont tárcsázva készül feljelentést tenni a félhomályban. Hiperrealista részleteket vegyít

Șerban Savu: Parkoló vasárnap (2008) olaj, vászon

Ciprian Mureșan: Az öt éves terv vége (2004) viasz plasztika

szürrealista elemekkel Sergiu Toma, amikor a cserépkályha körül tömörült családtagok előtt maszkos, bundás busó alak hadonászik fenyegetően. A „Fiú rókabőrrel” ruhátlan kamasza lenyúzott rókabőrrel takargatja magát. Mindkét kép a kiszolgáltatottságot sugallja. A sokoldalú Ciprian Mureșan „Az öt éves terv vége” elnevezéssel földön fekvő metropolitát mintázott meg élethűen viaszból, meghökkentő „próbabábuként” teljes papi ornátusba öltöztetve. Egy fülkében szünet nélkül fut Saviana Stănescu videója egy kutyákkal eljátszott báb-darabról, amely a hatalmi viszonyokat taglalja állatmesei tanulságokkal. A falon Ciprian Mureșan „Román vér” című érzékeny ceruzarajza függ, amelyen egy felvágott balkéz ütőeréből a román trikolor csorog.

És vezet át egy másik terembe, amelynek fő témája épp a nemzeti színekkel való visszaélés lehetőségeinek taglalása. Ez a fiatal művész-nemzedék már a rendszerváltás után szocializálódott, ezért talán könnyebb tárgyilagosan szembenéznie a nacionalizmussal. A kiállítók nevetve látják-láttatják közelmúltukat, és remélhetően épp ez a humor pusztítja majd el a sovinizmus kórokozóit. Az önironikus elnevezésű „Duo van der mixt” alkotói kettős például „Best of...” összefoglaló címmel tálalja 2002 és 2008 között készült fényképsorozatát a kék-sárga-piros zászlószín-örület tobzódásának legmeghökkenőbb maradványairól. A három színben virít a parki pad deszkája, a kerítés vasrácsa, a ház homlokzata, a nyilvános illemhely vagy a kocsmá ajtaja és a futballkapu éppúgy, mint a villamoskocsi, a drótkötélpálya

s a bicikliváz. Román nemzeti színben tündököl a piaci kofa sátra, a szemégyűjtő-hordó, a játszótéri mérleghinta. A műanyag rózsacsokrok is ezt adják ki az ablakban, az útszéli fakereszten és a halott koporsóján. Az eredeti céllal ellentmondásosan a járókelők kénytelen-kelletlen a lábukkal tapossák a háromszínű bejárati lépcsőt vagy a járda szegélyét... Hosszasan folytathatnánk a felsorolást.

Jóval rövidebb Cristi Pogăcean „A tudatalatti történelem szereplői” című kétperces videója a nyolcvanas évek derekáról való filmhíradó-részlettel, a bukaresti sportstadion kényszerű tömegjeleneteivel, amelyek parancsra dicsőítették az akkor már országszerte gyűlölt vezetőt. László István „Trikolór” című videójában – amely ugyanilyen hosszú – lassított felvételen premier plánban pislog és némán tátog Ceausescu, miközben a „Trei culori cunosc pe lume” közismert nemzeti dala és muzsikája (átszövegezve 1977-89 között a Román Szocialista Köztársaság himnusza – a szerk.) festi alá a csúfos véget ért diktátor „tündöklését” és megérdemelt bukását...

A mai kisemberek szürke hétköznapijait többek között Șerban Savu kicsiny képciklusán követhetjük nyomon. Miközben a kopott lakótelepen két szomszéd söpröget a panelházak tövében, a betonudvar sarkában barkácsolt nyári konyha árválkodik. A parkoló is kiürül vasárnap és elszállításra vár az éktelenkedő szeméttlerakat...

Keleti szomszédaink őszinte szembenézése a félmúlttal és kritikus távolságtartása a jelennel, számunkra is jó példaként szolgálhat.